

การประเมินคุณสมบัติทางจิตมิติของแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาไทย

สุภาวดี เจริญวานิช*, ปรียาภรณ์ ประยงค์กุล**

*คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

**สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณสมบัติทางจิตมิติของแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาไทย (The Bullying and Cyberbullying Scale for Adolescents: BCS-A-Thai version)

วิธีการศึกษา เป็นการวิจัยแบบตัดขวาง (cross-sectional study) เพื่อศึกษาคุณสมบัติทางจิตมิติ (psychometric properties) ของแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) ได้แก่ ความเที่ยง (reliability) และความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของแบบสอบถาม โดยการศึกษาในครั้งนี้จะมีการรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาไทย อายุระหว่าง 18 - 25 ปี จำนวน 1,200 คน ใน 5 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยใช้ Google Forms

ผลการศึกษา แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) มีความเที่ยงอยู่ในระดับสูง โดยแบบประเมินฉบับ A (ผู้ถูกกระทำ) และฉบับ B (ผู้กระทำ) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .92 ทั้งสองฉบับ สำหรับการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่าแบบประเมินทั้งสองฉบับประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรังแกทางไซเบอร์ การรังแกทางร่างกาย การรังแกทางวาจา และการรังแกทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแบบสอบถามต้นฉบับ โดยแบบประเมินฉบับ A สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 85.89 และแบบประเมินฉบับ B สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 83.23 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบประเมินทั้งสองฉบับมีความเที่ยงและความตรงเชิงโครงสร้างที่ดี เหมาะสมสำหรับใช้ในการวิจัยกับเยาวชนไทย

สรุป แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่นที่แปลเป็นภาษาไทยฉบับนี้ มีความเที่ยง (reliability) และความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และมีความใกล้เคียงกับเครื่องมือต้นฉบับ จึงถือได้ว่าเครื่องมือดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 18 - 25 ปี และเป็นแบบประเมินที่เหมาะสมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของวัยรุ่นและเยาวชนในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ คุณสมบัติทางจิตมิติ การรังแก การรังแกทางไซเบอร์ วัยรุ่น ฉบับภาษาไทย

Corresponding author: ปรียาภรณ์ ประยงค์กุล

สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย

E-mail: preeyaporn.p@stin.ac.th

วันรับ 16 ตุลาคม 2568 วันแก้ไข 5 ธันวาคม 2568 วันตอบรับ 30 ธันวาคม 2568

The Psychometric Properties of The Bullying and Cyberbullying Scale for Adolescents (BCS-A-Thai version)

Supawadee Charoenwanit*, Preeyaporn Prayongkul**

*Nursing Science, Faculty of Nursing, Thammasat University

**Srisavarindhira Thai Red Cross Institute of Nursing

ABSTRACT

Objective: To examine the psychometric properties of the Bullying and Cyberbullying Scale for Adolescents (BCS-A-Thai version).

Methods: This cross-sectional study aimed to examine the psychometric properties of the Bullying and Cyberbullying Scale for Adolescents (BCS-A-Thai version), including its reliability and construct validity. Data were collected from Thai university students aged 18 - 25 years (n = 1,200) across five regions of Thailand using an online questionnaire via Google Forms.

Results: The Bullying and Cyberbullying Scale for Adolescents (BCS-A-Thai version) demonstrated high reliability. Both Form A (victim version) and Form B (perpetrator version) showed Cronbach's alpha coefficients of .92. The construct validity assessed through exploratory factor analysis revealed that both forms consisted of four factors—cyber, physical, verbal, and relational bullying—which were consistent with the original scale. Form A accounted for 85.89% of the total variance, while Form B accounted for 83.23% of the total variance. These findings indicate that the BCS-A-Thai version possesses good reliability and construct validity, suggesting its suitability for use in research among Thai youths.

Conclusion: The Thai version of the Bullying and Cyberbullying Scale for Adolescents demonstrated acceptable reliability and construct validity, comparable to the original instrument. It is considered suitable for use among adolescents aged 18 - 25 years and can be effectively applied in studies addressing bullying and cyberbullying, which are significant issues among adolescents and youths in the modern era.

Keywords: psychometric properties, bullying, cyberbullying, adolescents, Thai version

Corresponding author: Preeyaporn Prayongkul

E-mail: preeyaporn.p@stin.ac.th

Received: 16 October 2025 Revised: 5 December 2025 Accepted: 30 December 2025

บทนำ

ปัจจุบันเยาวชนจำนวนมากทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ในระดับที่น่ากังวล เนื่องจากปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อและก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย การรังแกกัน (bullying) หมายถึง พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดจากความตั้งใจ และกระทำซ้ำๆ เพื่อให้เหยื่อเจ็บปวด อับอาย และการกระทำนั้นสร้างความทุกข์ให้กับเหยื่อ โดยที่เหยื่อไม่สามารถที่จะโต้ตอบได้¹ ซึ่งแบ่งเป็นการรังแกกันแบบดั้งเดิม (traditional bullying) ที่เกิดขึ้นตัวต่อตัว (face to face) เช่น การทำร้ายร่างกาย (physical bullying) คำพูด (verbal bullying) การกีดกันทางสังคม (relational bullying) และการรังแกทางไซเบอร์ (cyberbullying) ที่มีใช้เทคโนโลยี เช่น การโพสต์ข้อความ ภาพล้อเลียน การปล่อยข่าวลือ การสร้างบัญชีปลอมเพื่อกลั่นแกล้งทางออนไลน์ แม้ว่ากรรงแกทั้งสองรูปแบบจะมีลักษณะวิธีการและช่องทางในการกระทำที่แตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือการสร้างความเจ็บปวดให้แก่ผู้อื่น และส่งผลกระทบต่อผู้ถูกรังแกรุนแรงทั้งด้านจิตใจ สังคม และร่างกาย ทั้งสองรูปแบบไม่แตกต่างกัน² จากผลสำรวจขององค์การอนามัยโลกในปี ค.ศ. 2024 จาก 44 ประเทศทั่วโลก พบว่าเยาวชนร้อยละ 8 รายงานว่า ตนเองเคยรังแกคนอื่นที่โรงเรียน ร้อยละ 11 กล่าวว่าตนเองเคยถูกคนอื่นรังแกที่โรงเรียน ในขณะที่ร้อยละ 12 รายงานว่าตนเองเคยรังแกคนอื่นทางไซเบอร์ และร้อยละ 15 กล่าวว่าตนเองเคยถูกคนอื่นรังแกทางไซเบอร์³ ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผลสำรวจขององค์การ UNICEF ในปี ค.ศ. 2019 ในเยาวชนอายุ 13 - 24 ปี จาก 30 ประเทศในแถบทวีปยุโรปและเอเชีย พบว่ามากกว่าหนึ่งในสามรายงานว่าตนเองตกเป็นเหยื่อของการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์⁴ จากผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่าปัญหาการรังแกกันยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญของเยาวชน และในยุคสมัยที่สื่อโซเชียลมีเดียมีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากต่อการใช้ชีวิตของเยาวชนในยุคปัจจุบัน ปัญหาการรังแกกันทางไซเบอร์จึงได้ทวีความรุนแรงควบคู่ไปกับปัญหาการรังแกกันในรูปแบบอื่นๆ

ในประเทศไทยสถานการณ์การรังแกและการรังแกทางไซเบอร์มีความรุนแรงไม่แพ้หลายประเทศทั่วโลก โดยจากรายงานของสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินีพบว่า เด็กและเยาวชนมากถึงร้อยละ 87 เคยถูกรังแกและถูกรังแกทางไซเบอร์ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ของเยาวชนไทย อยู่ในระดับที่สูงและกำลังทวีความรุนแรงขึ้น อีกทั้งประเทศไทยยังถูกจัดเป็นประเทศลำดับต้นๆ ของโลก ที่เยาวชน

มีปัญหारेื่องการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์⁵ นอกจากนี้ปัญหาการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ยังนำมาซึ่งปัญหาและผลกระทบ ทั้งทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเยาวชนอย่างมากมาย เช่น ปัญหาการนอนหลับ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการใช้สารเสพติด ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลง ภาวะวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้า⁶ นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาภาวะซึมเศร้า ความคิดฆ่าตัวตาย และมีพฤติกรรมการฆ่าตัวตายสูงกว่าเด็กและเยาวชนในกลุ่มอื่นๆ² จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ควรต้องเข้าไปให้ความช่วยเหลือดูแล รวมถึงป้องกันผู้ที่มีความเสี่ยงดังกล่าว อย่างไรก็ตามในบริบทของประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐานเพื่อประเมินการเป็นทั้งผู้รังแก ผู้รังแกทางไซเบอร์ การเป็นผู้ถูกรังแก และการเป็นผู้ถูกรังแกทางไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชน

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า เครื่องมือประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ที่ใช้ในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดหลายประการ โดยกลุ่มแรกเป็นเครื่องมือที่แยกการประเมินระหว่างการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ออกจากกัน เช่น แบบประเมิน Cyber-aggression Perpetration and Victimization Scale ฉบับภาษาไทย พัฒนาโดย Shapka และ Maghsoudi⁷ และแปลเป็นภาษาไทยโดย กฤตศักดิ์ อนุโรจน์ และ ณัฏฐา พิทยรัตน์เสถียร⁸ ซึ่งมีเพียงคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรแกทางไซเบอร์เท่านั้น มีข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ ในฉบับภาษาอังกฤษ และ 16 ข้อ ในฉบับภาษาไทย รวมถึงแบบประเมินการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (cyberbullying) ฉบับภาษาไทย ที่พัฒนาโดย Dr. Andre Sourander และ รศ.นพ.ชาญวิทย์ พรนพดล⁹ ซึ่งประเมินเฉพาะการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นบนโลกไซเบอร์เท่านั้น มีข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ เครื่องมือในกลุ่มนี้จึงไม่สามารถสะท้อนพฤติกรรมกรรแกที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงและออนไลน์ ซึ่งมักเกิดควบคู่กันในกลุ่มเยาวชน ในขณะที่เครื่องมืออีกกลุ่มหนึ่งซึ่งถึงแม้ว่าจะมีการประเมินทั้งสองมิติร่วมกันคือ การรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ แต่กลับมีจำนวนข้อคำถามมาก และเป็นข้อคำถามที่ค่อนข้างยาว เช่น แบบประเมิน Olweus Bully/Victim Questionnaire ฉบับภาษาไทย ซึ่งแปลโดย ผศ.ดร.สมบัติ ตาปัญญา ซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด 42 ข้อ¹⁰ ทำให้ไม่สะดวกต่อการนำไปใช้ในงานวิจัยหรือการคัดกรองในบริบทจริง จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นถึงข้อจำกัดของแบบประเมิน

มาตรฐานที่ใช้ในการประเมินการรังแกและการรังแกกันทางไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ ทั้งในบริบทของการเป็นผู้รังแกและการเป็นผู้ถูกรังแก การมีแบบประเมินที่เหมาะสมและได้มาตรฐานจะช่วยให้สามารถคัดกรองผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ ทั้งในบริบทของผู้รังแกและผู้ถูกรังแกได้สะดวกและง่ายต่อการใช้งานมากขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมและเปรียบเทียบเครื่องมือที่มีใช้ในประเทศไทย ทีมผู้วิจัยพบว่าแบบประเมิน Bullying and Cyberbullying Scale for Adolescents (BCS-A) ซึ่งพัฒนาโดย Thomas และคณะ ในปี ค.ศ. 2019¹¹ เป็นเครื่องมือที่ตอบโจทย์บริบทของสังคมไทย เนื่องจากเป็นแบบประเมินตนเองที่ครอบคลุมทั้งการรังแกแบบดั้งเดิมและการรังแกทางไซเบอร์ รวมทั้งบทบาทการเป็นผู้รังแกและการเป็นผู้ถูกรังแกในแบบประเมินเดียวกัน มีข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ โดยแบ่งรูปแบบการรังแกเป็น 4 มิติ ได้แก่ ทางด้านร่างกาย ทางด้านวาจา ทางด้านความสัมพันธ์ และทางด้านไซเบอร์ ซึ่งถือว่าเป็นแบบประเมินที่มีความครอบคลุมทุกมิติของการรังแกกัน และยังมีจำนวนข้อคำถามที่สั้น กระชับ และใช้งานสะดวกกว่าเครื่องมือที่มีข้อคำถามยาวหรือมีจำนวนมาก นอกจากนี้แบบประเมิน BCS-A ยังเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและผ่านการแปลในหลายประเทศ เช่น อิหร่าน¹² ตุรกี¹³ อินโดนีเซีย¹⁴ เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงของโครงสร้างเครื่องมือในบริบทวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนว่าเครื่องมือนี้มีศักยภาพในการนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของไทยได้เช่นกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแปลและประเมินคุณสมบัติทางจิตมิติของ BCS-A ในบริบทภาษาไทย เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความสั้น กระชับ ครอบคลุมมิติสำคัญของการรังแก และเหมาะสมต่อการใช้ในงานวิจัยและการคัดกรองปัญหาการรังแกในกลุ่มเยาวชนไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรังแก พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ ประสพการณ์เลวร้ายในวัยเด็ก กับปัญหาทางด้านสุขภาพจิตในนักศึกษาไทย” ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบตัดขวาง (cross-sectional study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณสมบัติ

ทางจิตมิติของแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) ได้แก่ ความเที่ยง (reliability) และความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของแบบสอบถาม โดยการศึกษาในครั้งนี้จะมีการรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาไทยอายุระหว่าง 18 - 25 ปี ใน 5 ภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบสะดวก (convenience sampling) จากเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของผู้วิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านระบบแบบสอบถามออนไลน์ Google Forms โดยมีการประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยผ่าน Facebook และสื่อสังคมออนไลน์ของมหาวิทยาลัย ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถอ่านข้อมูลโครงการและให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจผ่านระบบออนไลน์ก่อนตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้ถูกนำไปวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ความเที่ยงของแบบประเมินด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ตามขั้นตอนมาตรฐานทางจิตมิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักศึกษาไทยอายุระหว่าง 18 - 25 ปี จากสถาบันอุดมศึกษาใน 5 ภูมิภาคของประเทศไทย เนื่องจากช่วงอายุ 18 - 25 ปี จัดอยู่ในกลุ่มเยาวชนตามคำจำกัดความของ World Health Organization¹⁵ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ยังคงมีความเสี่ยงต่อการเผชิญปัญหาการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ ทั้งในบริบทของชีวิตจริงและสื่อออนไลน์ อีกทั้งเป็นกลุ่มที่สามารถเข้าถึงการเก็บข้อมูลออนไลน์ได้สะดวก และมีความสามารถในการตอบแบบประเมินตนเองได้อย่างครบถ้วน ซึ่งมีความเหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้าคุณสมบัติทางจิตมิติของแบบประเมิน โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการคำนวณขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม โดยอ้างอิงตามข้อเสนอของ Comrey และ Lee¹⁶ สำหรับจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่ใช้ในการวิเคราะห์ EFA (Exploratory Factor Analysis) คือ 500 รายขึ้นไป ถือว่าเป็นจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการประเมิน EFA ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1,200 ราย ดังนั้นจึงถือว่ามีความเพียงพอในการวิเคราะห์ EFA ตามเกณฑ์ของ Comrey และ Lee¹⁶

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล (demographic data) ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของบุคคลที่ประกอบไปด้วย เพศ อายุ กลุ่มคณะที่ศึกษา ภูมิภาคที่อาศัยอยู่ รายได้ต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ต่อเดือน ระยะเวลาใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อวัน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) ซึ่งพัฒนาโดย Thomas¹¹ และแปลเป็นภาษาไทยโดยผู้วิจัยเอง แบบประเมินดังกล่าวได้รับการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยใช้กระบวนการแปลไปข้างหน้าและย้อนกลับ (forward and backward translation) จากนั้นนำแบบประเมินฉบับภาษาไทยไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ จิตแพทย์ 3 ท่าน และอาจารย์พยาบาลจิตเวช 2 ท่าน ซึ่งแบบประเมินประกอบด้วย 2 ฉบับย่อย ได้แก่ ฉบับ A คือ แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อ จำนวน 13 ข้อ และฉบับ B คือ แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้รังแก จำนวน 13 ข้อ คำตอบเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เคยเกิดขึ้นกับฉัน (0) ถึงสัปดาห์ละหลายครั้งหรือมากกว่านั้น (4) ค่าเฉลี่ยของคะแนนย่อยสำหรับมาตรวัดการตกเป็นเหยื่อและการเป็นผู้รังแก สามารถคำนวณได้โดยการรวมจำนวนรายข้อในแต่ละองค์ประกอบย่อย และหารด้วยจำนวนรายข้อในแต่ละองค์ประกอบย่อย ถ้าคะแนนรวมได้เท่ากับ 0 หมายความว่า อยู่ในกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกับตกเป็นเหยื่อ/การเป็นผู้รังแก ถ้าคะแนนรวมได้เท่ากับ 1 หมายความว่า อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อ/การเป็นผู้รังแก และถ้าคะแนนรวมได้เท่ากับ 2 คะแนนขึ้นไป หมายความว่า อยู่ในกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อ/การเป็นผู้รังแก

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรังแก พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ในวัยเด็ก กับปัญหาทางด้านสุขภาพจิตในนักศึกษาไทย” ซึ่งได้รับการรับรองจากกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2567 รหัสโครงการ 67NU123 เลข COA No. 114/2567 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคำนึงถึงความยินยอมของกลุ่มตัวอย่างเป็นสำคัญ โดยการวิจัยครั้งนี้

เป็นการเก็บข้อมูลออนไลน์ผ่านระบบ Google Form ซึ่งไม่มีการระบุชื่อผู้ตอบแบบสอบถามไปจนถึงตัวตนของกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมในการวิจัย โดยไม่มีผลต่อการเรียนการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด

กระบวนการแปลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการแปลเครื่องมือในการศึกษานี้ ดำเนินการโดยใช้การแปลไปข้างหน้าและย้อนกลับ (forward and backward translation) โดยมีกระบวนการดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยขออนุญาตจากผู้พัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น
- 2) หลังจากได้รับอนุญาตจากผู้พัฒนาแล้ว นักวิจัยได้แปลเครื่องมือเป็นภาษาไทย (แปลไปข้างหน้า) และส่งเครื่องมือภาษาไทย (forward translation) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญสองภาษา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) 2 ท่าน ซึ่งไม่เคยเห็นเครื่องมือมาก่อน เพื่อแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษ (backward translation)
- 3) ผู้วิจัยส่งแบบประเมินดังกล่าวฉบับที่แปลย้อนหลังกลับ (backward translated version) ไปยังผู้พัฒนาเครื่องมือต้นฉบับเพื่อตรวจสอบความสามารถในการเปรียบเทียบและการตีความ (the comparability and interpretability) ระหว่างต้นฉบับ (original version) และฉบับที่แปลย้อนหลังกลับ (backward translated version)
- 4) ผู้วิจัยได้ส่งเครื่องมือให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินค่าความตรงเชิงเนื้อหาของรายข้อคำถามฉบับภาษาไทย (Item-level Content Validity Index :I-CVI) และค่าความตรงเชิงเนื้อหาในภาพรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Scale-level Content Validity Index: S-CVI)¹⁷ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วย จิตแพทย์ 3 ท่าน และอาจารย์พยาบาลจิตเวช 2 ท่าน ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่า เครื่องมือประเมินความตรงเชิงเนื้อหาฉบับภาษาไทยมีค่า I-CVI เท่ากับ 1.0, S-CVI เท่ากับ 1.0 และดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 1.0 ค่า CVI ที่เท่ากับหรือมากกว่า 0.8 ถือว่าเพียงพอสำหรับความตรงเชิงเนื้อหา¹⁸
- 5) ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินดังกล่าวไปทำการศึกษานำร่อง (pilot study) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง แต่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกับที่จะใช้ในการวิจัยหลัก จำนวนประมาณ 30 คน โดยแบบประเมินฉบับ A ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อ

มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคโดยรวมเท่ากับ .90 สำหรับแบบประเมินฉบับ B ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับการเป็นผู้รังแก มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคโดยรวมเท่ากับ .91

6) ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง โดยได้การประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยผ่าน Facebook และสื่อสังคมออนไลน์ของมหาวิทยาลัยใน 5 ภูมิภาคของประเทศไทย โดยผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการสามารถอ่านรายละเอียดเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยอิสระผ่านระบบ Google Forms หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อิงไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์ความเที่ยง (reliability) โดยการประมาณค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α coefficient)

3) วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้โปรแกรม IBM SPSS Statistics for Windows version 22.0 ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อมูลเบื้องต้นพบว่าข้อมูลเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ โดยการกระจายตัวแบบ Multivariate normal distribution ซึ่งดูจากค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity และ Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy (KMO) โดยฉบับ A คือแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อ มีค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity $X^2(78)$ เท่ากับ 16936.52 และ $p < .001$ และค่า Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy (KMO) เท่ากับ .88 และฉบับ B คือแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้รังแก มีค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity $X^2(78)$ เท่ากับ 17095.86 และ $p < .001$ และค่า Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy (KMO) เท่ากับ .91 แสดงว่าข้อมูลมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อทำการสกัดองค์ประกอบโดยวิธี Principal

Component Analysis (PCA) ตั้งค่า Eigenvalues ไว้ที่ 1.0 ขึ้นไป ในการสกัดองค์ประกอบของการศึกษาค้นคว้านี้ คัดเลือกเฉพาะตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) มากกว่า 0.4 เข้าไปอยู่ในแต่ละองค์ประกอบ และใช้การหมุนปัจจัย (factor rotation) ด้วยวิธีแกนแบบมุมจาก Varimax เข้ามาช่วย เพื่อให้การรวมกลุ่มของตัวแปรในองค์ประกอบมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการเลือกใช้ PCA ในการศึกษาค้นคว้านี้มีเหตุผลสำคัญคือ แบบประเมิน Bullying and Cyberbullying Scale for Adolescents เป็นแบบประเมินที่มีโครงสร้างเชิงทฤษฎีชัดเจน และได้รับการพัฒนาและตรวจสอบโครงสร้างองค์ประกอบมาแล้วในงานต้นฉบับ รวมทั้งได้รับการนำไปใช้และทดสอบในหลายประเทศ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการตรวจสอบว่าโครงสร้างองค์ประกอบของฉบับภาษาไทยยังคงสอดคล้องกับโครงสร้างเดิมของแบบประเมินต้นฉบับหรือไม่ การใช้ PCA ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้ในการตรวจสอบโครงสร้างองค์ประกอบในขั้นต้นจึงมีความเหมาะสมในบริบทของการแปลและปรับใช้เครื่องมือในวัฒนธรรมใหม่

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.8 ($n = 717$) อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 19.97 ปี ($SD = 1.55$) ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยที่อยู่ในภาคกลาง ร้อยละ 31.20 ($n = 374$) รองลงมาคือภาคใต้ ร้อยละ 29.40 ($n = 353$) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 14.80 ($n = 178$) ภาคเหนือ ร้อยละ 10.50 ($n = 126$) ภาคตะวันออก ร้อยละ 8.10 ($n = 97$) และภาคตะวันตก ร้อยละ 6.00 ($n = 72$) ตามลำดับ ระยะเวลาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ไปกับสื่อสังคมออนไลน์พบว่าโดยเฉลี่ยคือ 7.26 ชั่วโมงต่อวัน ($SD = 4.48$) โดยในช่วงระยะเวลาที่ไม่ได้รวมถึงเวลาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 1

2. ความเที่ยง (reliability) ผลการศึกษาพบว่า แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่นฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) มีความเที่ยงอยู่ในระดับสูง โดยแบบประเมินฉบับ A ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคโดยรวมเท่ากับ .92 เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบย่อยพบว่า องค์ประกอบด้านการรังแกทางไซเบอร์ (cyber) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .98 องค์ประกอบด้านการรังแกทางร่างกาย (physical) เท่ากับ .86

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 1,200)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	483	40.20
หญิง	717	59.80
อายุ		
18 ปี	192	16.00
19 ปี	306	25.50
20 ปี	360	30.00
21 ปี	189	15.80
22 ปี	78	6.50
23 ปี	19	1.60
24 ปี	28	2.30
25 ปี	28	2.30
Mean = 19.97, SD = ± 1.55		
ภูมิภาคที่อาศัยอยู่		
ภาคกลาง	374	31.20
ภาคใต้	353	29.40
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	178	14.80
ภาคเหนือ	126	10.50
ภาคตะวันออก	97	8.10
ภาคตะวันตก	72	6.00
กลุ่มคณะที่ศึกษา		
กลุ่มคณะด้านการแพทย์และสุขภาพ (เช่น คณะแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ เภสัชศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ สหเวชศาสตร์ เทคนิคการแพทย์ กายภาพบำบัด)	637	53.10
กลุ่มคณะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (เช่น คณะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ วิศวกรรมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม)	201	16.80
กลุ่มคณะด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (เช่น คณะรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ นิเทศศาสตร์วารสารศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์)	235	19.60
กลุ่มคณะด้านเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ (เช่น คณะเศรษฐศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ บริหารธุรกิจ)	88	7.30
กลุ่มคณะด้านการศึกษา (เช่น คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์)	24	2.00
กลุ่มคณะด้านเกษตรศาสตร์และทรัพยากร (เช่น คณะเกษตรศาสตร์ ประมง ปศุสัตว์ เทคโนโลยีการอาหาร)	15	1.30

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (n)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
≤ 5,000	825	68.75
5,001 - 10,000	337	28.08
10,001 - 15,000	24	2
15,001 - 20,000	9	0.75
20,001 - 25,000	5	0.42
Mean = 5,289.98, SD = ± 2,668.74		
ความเพียงพอของรายได้ต่อเดือน		
เพียงพอและเหลือเก็บสะสม	102	8.50
เพียงพอ	670	55.80
ไม่เพียงพอ	228	35.70
ระยะเวลาใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อวัน		
1 - 5 ชั่วโมง	544	45.34
6 - 10 ชั่วโมง	342	28.50
11 - 15 ชั่วโมง	269	22.41
16 - 20 ชั่วโมง	45	3.75
Mean = 7.26, SD = ± 4.48		

องค์ประกอบด้านการรังแกทางสังคม (relational) เท่ากับ .94 และ องค์ประกอบด้านการรังแกทางวาจา (verbal) เท่ากับ .87

สำหรับแบบประเมินฉบับ B ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแก และการรังแกทางไซเบอร์สำหรับการเป็นผู้รังแก มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคโดยรวมเท่ากับ .92 เมื่อพิจารณาแยกตาม องค์ประกอบย่อยพบว่า องค์ประกอบด้านการรังแกทางไซเบอร์ (cyber) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .98 องค์ประกอบด้านการรังแกทางร่างกาย (physical) เท่ากับ .83 องค์ประกอบด้านการรังแกทางสังคม (relational) เท่ากับ .70 และองค์ประกอบด้านการรังแกทางวาจา (verbal) เท่ากับ .84

3. ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) โดยแบบประเมินฉบับ A ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อ 13 ข้อ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ทางไซเบอร์ (cyber) ทางด้านร่างกาย (physical) ทางด้านสังคม (relational) และทางวาจา (verbal) เช่นเดียวกับแบบสอบถามต้นฉบับ โดยในแต่ละข้อมีค่าน้ำหนักของข้อคำถาม

ระหว่าง .716 - .945 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อได้ร้อยละ 85.89 ดังแสดงในตารางที่ 2 ในขณะที่แบบประเมินฉบับ B ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับการเป็นผู้รังแก 13 ข้อ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ทางไซเบอร์ (cyber) ทางด้านร่างกาย (physical) ทางวาจา (verbal) และทางด้านสังคม (relational) เช่นเดียวกับแบบสอบถามต้นฉบับ โดยในแต่ละข้อมีค่าน้ำหนักของข้อคำถามระหว่าง .713 - .936 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับการเป็นผู้รังแกได้ร้อยละ 83.23 ดังแสดงในตารางที่ 3

วิจารณ์

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการแปลและทดสอบคุณภาพของแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่นฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) โดยแบบประเมินฉบับ A ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อ และแบบประเมินฉบับ B ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับการเป็นผู้รังแก ดังนี้

1. ความเที่ยง (reliability)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) พบว่าแบบประเมินฉบับ A ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อ และแบบประเมินฉบับ B ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับการเป็นผู้รังแก มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .92 ทั้งสองฉบับ แสดงให้เห็นว่าแบบประเมินดังกล่าวทั้งสองฉบับนี้มีความเที่ยงภายในอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้¹⁹ จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในกลุ่มนักศึกษาไทย และนอกจากนั้นความเชื่อมั่นดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาในอดีตทั้งในแถบทวีปยุโรป อเมริกา ตะวันออกกลาง และเอเชีย ที่ระบุว่าแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่นทั้งสองฉบับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในประชากรกลุ่มวัยรุ่นของประเทศต่างๆ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยแบบประเมินฉบับ A ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคอยู่ระหว่าง .80 - .9311, 13 และ 20 และแบบประเมินฉบับ B ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับการเป็นผู้รังแก มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ

ครอนบาคอยู่ระหว่าง .82 - .9311, 13, และ 20 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบประเมินดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ โดยมีความเที่ยงสูงและให้ผลการวัดที่คงที่ไม่ว่าจะนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใดก็ตาม ซึ่งค่าดังกล่าวที่ใกล้เคียงกันของการศึกษาวิจัยในประเทศที่มีลักษณะวัฒนธรรมที่ต่างกัน สะท้อนให้เห็นว่าแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่นฉบับนี้ ให้ผลลัพธ์ความเชื่อมั่นข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural reliability) ที่สม่ำเสมอและเที่ยงตรงในกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกัน

นอกจากนั้นค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคที่ค่อนข้างสูงของในแต่ละองค์ประกอบของข้อคำถามสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการรังแก (bullying) ที่มีความหลากหลายทั้งทางไซเบอร์ (cyber) ทางด้านร่างกาย (physical) ทางวาจา (verbal) และทางด้านสังคม (relational) โดยพฤติกรรมเหล่านี้มักเกิดขึ้นควบคู่กันในสถานการณ์เดียวกัน ทำให้ข้อคำถามที่วัดพฤติกรรมเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูงโดยธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนว่าเป็นการแสดงพฤติกรรมการรังแกรูปแบบเดียวกันที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท แต่มีวัตถุประสงค์หลักคือการทำร้ายและการควบคุมผู้อื่นที่เชื่อมโยงกันในทุกมิติของการรังแก

2. ความตรงเชิงโครงสร้าง (Exploratory Factor Analysis: EFA)

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ทดสอบโดยสถิติ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy และ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีขนาดกลุ่มตัวอย่างเพียงพอในการวิเคราะห์ทางสถิติ และสกัดองค์ประกอบภายหลังการตัดตัวแปรได้ 4 องค์ประกอบด้วยกัน คือ ทางไซเบอร์ (cyber) ทางด้านร่างกาย (physical) ทางด้านสังคม (relational) และทางวาจา (verbal) (ของทั้งฉบับ A และฉบับ B) ตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบมีน้ำหนักอยู่ในระดับที่มีความสำคัญในการแปลผล (คือ มากกว่า 0.4) จึงมีความตรงเชิงโครงสร้าง การทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจพบว่าข้อคำถามมีจำนวนองค์ประกอบที่สอดคล้องกับแบบประเมินต้นฉบับ¹¹ โดย 4 องค์ประกอบของแบบประเมินสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อได้ร้อยละ 85.89 และในแต่ละข้อมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง .716 - .945 ในขณะที่แบบประเมินฉบับ B ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับการเป็นผู้รังแกได้ร้อยละ 83.23 และในแต่ละข้อมีค่าน้ำหนักอยู่ระหว่าง .713 - .936 ซึ่งมีความสอดคล้องกับแบบประเมินต้นฉบับ⁹

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ของแบบประเมินฉบับ A ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อ

ข้อคำถาม	องค์ประกอบ			
	1 ทางไซเบอร์ (cyber)	2 ทางด้านร่างกาย (physical)	3 ทางสังคม (relational)	4 ทางวาจา (verbal)
ในช่วงระยะ 3 เดือนที่ผ่านมา บ่อยแค่ไหนที่คุณถูกรังแก “ออนไลน์ หรือ บนอินเทอร์เน็ต หรือ โทรศัพท์มือถือ”				
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นเรียกฉันด้วยชื่อที่หยาบคายหรือชื่อที่ทำให้ฉันรู้สึกเจ็บปวด	.903			
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นส่งหรือโพสต์ รูปภาพ/วิดีโอที่หยาบคายหรือทำให้เจ็บปวดเกี่ยวกับฉัน	.945			
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นบอกฉันว่าคนอื่นจะไม่ชอบฉันถ้าฉันไม่ทำตามที่พวกเขาพูด	.927			
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นไล่ฉันออกจากกลุ่ม หรือกิจกรรมหรือไม่ยอมให้ฉันเข้าร่วมกลุ่มหรือกิจกรรมโดยเจตนา	.933			
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นเผยแพร่ข่าวลือที่เป็นเท็จเกี่ยวกับฉันเพื่อทำร้ายฉัน หรือทำให้คนอื่นไม่ชอบฉัน	.904			
ในช่วงระยะเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา บ่อยแค่ไหนที่คุณถูกรังแก “ออฟไลน์/ต่อหน้า”				
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นชก ตี เตะ หรือผลัก ฉันโดยเจตนา		.716		
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นบังคับให้ฉันทำสิ่งที่ไม่อยากทำ		.856		
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นบอกฉันว่า คนอื่นจะไม่ชอบฉันถ้าฉันไม่ทำตามที่พวกเขาพูด		.834		
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นทำให้ทรัพย์สินของฉันเสียหายหรือนำทรัพย์สินของฉันไปซ่อน หรือขโมยทรัพย์สินของฉันโดยเจตนา		.800		
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นไล่ฉันออกจากกลุ่ม หรือกิจกรรมหรือไม่ยอมให้ฉันเข้าร่วมกลุ่มหรือกิจกรรมโดยเจตนา			.931	
เผยแพร่ข่าวลือที่เป็นเท็จเกี่ยวกับฉันเพื่อทำร้ายฉันหรือทำให้คนอื่นไม่ชอบฉัน			.930	
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นเรียกฉันด้วยชื่อที่หยาบคายหรือชื่อที่ทำให้ฉันรู้สึกเจ็บปวด				.841
นักเรียนคนอื่นหรือกลุ่มนักเรียนอื่นพูดจกกับฉันด้วยถ้อยคำที่หยาบคายหรือถ้อยคำที่ทำให้รู้สึกเจ็บปวด				.878
Variance explained (%) for the factors	35.39	22.23	14.71	13.57
Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	.98	.86	.94	.87

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Verimax with Kaiser Normalization
 Barlett's test of sphericity $X^2(78) = 16936.52, p < .001$
 Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy (KMO) = .88

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ของแบบประเมินฉบับ B ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้รังแก

ข้อคำถาม	องค์ประกอบ			
	1 ทางไซเบอร์ (cyber)	2 ทางด้านร่างกาย (physical)	3 ทางสังคม (relational)	4 ทางวาจา (verbal)
ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา บ่อยแค่ไหนที่คุณรังแก “ออนไลน์ หรือ บนอินเทอร์เน็ต หรือ โทรศัพท์มือถือ” ด้วยตัวคุณเอง หรือคุณเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม				
ฉันหรือพวกเราเรียกใครบางคนด้วยชื่อที่หยาบคาย หรือชื่อที่ทำให้เขารู้สึกเจ็บปวด	.927			
ฉันหรือพวกเราส่งหรือโพสต์ รูปภาพวิดีโอที่หยาบคายหรือถ้อยคำที่ทำให้รู้สึกเจ็บปวด เกี่ยวกับใครบางคน	.928			
ฉันหรือพวกเราบอกใครบางคนว่าคนอื่นจะไม่ชอบพวกเขาถ้าเขาไม่ทำตามที่ฉันหรือพวกเราพูด	.936			
ฉันหรือพวกเราไล่ใครบางคนออกจากกลุ่ม หรือกิจกรรม หรือไม่อนุญาตให้ใครบางคนเข้าร่วมกลุ่มหรือกิจกรรมโดยเจตนา	.933			
ฉันหรือพวกเราเผยแพร่ข่าวลือที่เป็นเท็จเกี่ยวกับใครบางคน เพื่อทำร้ายเขาหรือพวกเขา หรือทำให้คนอื่นไม่ชอบเขาหรือพวกเขา	.928			
ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา บ่อยแค่ไหนที่คุณรังแกนักเรียนคนอื่น “ออฟไลน์/ต่อหน้า” ด้วยตัวของคุณเองหรือ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม				
ฉันหรือพวกเรา ชก ตี เตะ หรือผลัก ใครบางคนโดยเจตนา		.715		
ฉันหรือพวกเราบังคับให้ใครบางคนทำสิ่งที่เขาไม่อยากทำ		.732		
ฉันหรือพวกเราบอกใครบางคนว่าคนอื่นจะไม่ชอบเขา ถ้าเขาไม่ทำตามที่ฉันหรือพวกเราพูด		.716		
ฉันหรือพวกเราทำความเสียหาย ซ่อน หรือขโมยทรัพย์สินของใครบางคนโดยเจตนา		.713		
ฉันหรือพวกเราไล่ใครบางคนออกจากกลุ่ม หรือกิจกรรม หรือไม่ยอมให้ใครบางคนเข้าร่วมกลุ่มหรือกิจกรรมโดยเจตนา			.777	
ฉันหรือพวกเราเผยแพร่ข่าวลือที่เป็นเท็จเกี่ยวกับใครบางคน เพื่อทำร้ายเขาหรือพวกเขา หรือทำให้คนอื่นไม่ชอบเขาหรือพวกเขา			.760	
ฉันหรือพวกเราเรียกใครบางคนด้วยชื่อที่หยาบคายหรือชื่อที่ทำให้เขารู้สึกเจ็บปวด				.866
ฉันหรือพวกเราพูดจากับใครบางคนด้วยถ้อยคำที่หยาบคายหรือถ้อยคำที่ทำให้รู้สึกเจ็บปวด				.883
Variance explained (%) for the factors	36.10	17.51	15.20	14.42
Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	.98	.83	.70	.84

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization
 Bartlett's test of sphericity $X^2(78) = 17095.86, p < .001$
 Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy (KMO) = .91

แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น (BCS-A) นี้ ถูกพัฒนาขึ้นโดยอ้างอิงจากแบบประเมิน The Revised Version of the Olweus Bully-Victim Questionnaire²¹ แบบประเมิน The Peer Relationship Questionnaire²² และแบบประเมิน Forms of Bullying Scale²³ โดยมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การรังแกกันทั้งแบบดั้งเดิม (traditional bullying) ซึ่งประกอบด้วยการรังแกกันทั้งทางด้านร่างกาย (physical) ทางวาจา (verbal) ทางด้านสังคม (relational) และการรังแกทางไซเบอร์ (cyberbullying) นั้น เป็นปรากฏการณ์ที่มักเกิดขึ้นร่วมกัน ถึงแม้จะเกิดขึ้นในบริบทที่แตกต่างกันแต่ก็มักมีความเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นในการประเมินการรังแกกันนั้นจึงต้องประเมินทั้งการรังแกแบบดั้งเดิมที่สะท้อนออกมาในด้านของการรังแกทางด้านร่างกาย (physical) ทางวาจา (verbal) ทางด้านสังคม (relational) และการรังแกทางไซเบอร์ (cyberbullying)¹¹

ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของทั้งฉบับภาษาไทย ประกอบกับต้นฉบับ พบว่าพฤติกรรมการรังแกกันของเยาวชนไทย มีความสอดคล้องกับมิติของการรังแกกันทั้ง 4 องค์ประกอบ และยิ่งสะท้อนให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นว่าการรังแกแบบดั้งเดิม (traditional bullying) และการรังแกทางไซเบอร์ (cyberbullying) มักเกิดขึ้นร่วมกัน (intersectionality) โดยมีลักษณะคาบเกี่ยวกัน และการรังแกในโลกออนไลน์ก็มักจะเริ่มต้นจากความขัดแย้งในชีวิตจริงหรือส่งผลกระทบกลับไปสู่ชีวิตจริง ทำให้เกิดวงจรการรังแกกันที่ซับซ้อนขึ้นและขยายวงกว้างขึ้นอย่างรวดเร็ว

นอกจากนั้น เมื่อเปรียบเทียบค่าการทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบประเมินฉบับภาษาไทยกับแบบประเมินที่ถูกแปลเป็นภาษาอื่นๆ เช่น ผลการทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาตุรกี¹³ พบว่าข้อคำถามของแบบประเมินฉบับภาษาตุรกีมีจำนวนองค์ประกอบที่สอดคล้องกับแบบประเมินต้นฉบับ และโดย 4 องค์ประกอบของแบบประเมินสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อได้ร้อยละ 82.60 และในแต่ละข้อมีค่าน้ำหนักสูงกว่า .630 ในขณะที่แบบประเมินฉบับ B ซึ่งเป็นแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับการเป็นผู้รังแกได้ร้อยละ 83.39 และในแต่ละข้อมีค่าน้ำหนักสูงกว่า .679 ขึ้นไป จากผลการศึกษาดังกล่าวยิ่งช่วยยืนยันให้เห็นว่าแบบประเมิน

การรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่นฉบับนี้ ให้ผลลัพธ์ในการประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ของกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนที่มีความเชื่อมั่นข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural reliability) ที่สม่ำเสมอและเที่ยงตรงในกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกันอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ถึงแม้ว่าจากการประเมินทั้งค่าความเที่ยง (reliability) และค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของแบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่น ฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) อยู่ในระดับที่ดีที่ยอมรับได้ว่าเครื่องมือนี้มีคุณภาพมากพอที่จะนำไปใช้ในกลุ่มประชากรต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาความตรงประเภทอื่นเพิ่มเติม เช่น ความตรงตามสภาพของเครื่องมือ (concurrent validity) โดยศึกษาความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นตามทฤษฎี โดยใช้เครื่องมือมาตรฐาน และการศึกษาในอนาคตควรมีการนำแบบประเมินฉบับนี้ไปใช้กับกลุ่มประชากรอื่นที่มีความหลากหลายมากขึ้น อันจะนำไปสู่การหาแนวทางช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อไป

ข้อจำกัด

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาช่วงอายุ 18 - 25 ปี ซึ่งถือเป็นกลุ่มเยาวชน (youth) อาจจะไม่สอดคล้องกับนิยาม “วัยรุ่น” ตามองค์การอนามัยโลก แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มเยาวชนในช่วงอายุนี้อาจถือเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่หรือคนหนุ่มสาว (young people) ที่มีอุบัติการณ์การเกิดพฤติกรรมการรังแกกัน ไม่ว่าจะในบริบทของผู้ถูกรังแกหรือผู้กระทำในอัตราที่สูง นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังเป็นนักศึกษาจากสาขาวิชาสุขภาพในระบบการศึกษา อาจจำกัดความสามารถในการอ้างอิงผลไปยังวัยรุ่นทั่วไปทั้งในและนอกสถานศึกษา และวิธีการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์และการใช้แบบประเมินตนเอง (self-report) ผ่าน Google Forms อาจทำให้เกิด selection bias และ social desirability bias ซึ่งอาจมีผลต่อความถูกต้องของข้อมูลบางส่วน

สรุป

แบบประเมินการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์สำหรับวัยรุ่นที่แปลเป็นภาษาไทยฉบับนี้ มีความเที่ยง (reliability) และความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และมีความใกล้เคียงกับเครื่องมือต้นฉบับ ทั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในกลุ่มนักศึกษาอายุระหว่าง 18 - 25 ปี จึงควรใช้

ความระมัดระวังในการสรุปอ้างอิงผลไปยังกลุ่มวัยรุ่นในช่วงอายุอื่นหรือในบริบทที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามแบบประเมินฉบับภาษาไทย (BCS-A-Thai version) นี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินเบื้องต้นหรือการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรังแกและการรังแกทางไซเบอร์ในเยาวชนได้อย่างเหมาะสม และควรมีการศึกษายืนยันเพิ่มเติมในประชากรวัยรุ่นกลุ่มอื่น เพื่อเสริมความแม่นยำและการประยุกต์ใช้ในประชากรวัยรุ่นที่หลากหลายต่อไป

ทุนสนับสนุนการศึกษา

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (เลขที่สัญญา TUFON2/2568)

ผลประโยชน์ขัดกัน (conflict of interest)

งานวิจัยนี้ไม่มีผลประโยชน์ขัดกัน

การมีส่วนร่วมของผู้นิพนธ์ (authors' contributions)

สุภาวดี เจริญวานิช: เสนอแนวคิด ออกแบบการศึกษา เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เขียนต้นฉบับบทความวิจัยฉบับแรก และตรวจสอบแก้ไขบทความวิจัย; ปรียามารณ์ ประยงค์กุล: เก็บรวบรวมข้อมูล ทบทวนและแก้ไขต้นฉบับบทความวิจัย

เอกสารอ้างอิง

1. Olweus D. Understanding and researching bullying. In: Jimerson SR, Swearer SM, Espelage DL, editors. Handbook of bullying in schools: An international perspective. New York: Routledge; 2010. p. 9-33.
2. Li C, Wang P, Martin-Moratinos M, Bella-Fernández M, Blasco-Fontecilla H. Traditional bullying and cyberbullying in the digital age and its associated mental health problems in children and adolescents: a meta-analysis. *Eur Child Adolesc Psychiatry* 2024; 33(9): 2895-909.
3. World Health Organization. One in six school-aged children experiences cyberbullying, finds new WHO/Europe study [Internet]. 2024 [cited 2024 June 8]. Available from: <https://www.who.int/azerbaijan/news/item/27-03-2024-one-in-six-school-aged-children-experiences-cyberbullying--finds-new-who-europe-study>.
4. UNICEF. UNICEF poll: More than a third of young people in 30 countries report being a victim of online bullying [Internet]. 2019 [cited 2021 June 6]. Available from: <https://www.unicef.org/eca/press-releases/unicef-poll-more-third-young-people-30-countries-report-being-victim-online-bullying>.
5. Queen Sirikit National Institute of Child Health. The institute revealed that Thailand ranks among the top countries for bullying; parents are urged to closely monitor their children [Internet]. 2023 [cited 2024 June 6]. Available from: <https://www.tcijthai.com/news/2023/26/scoop/13000>.
6. Barlett CP, Kowalski RM, Wilson AM. Meta-analyses of the predictors and outcomes of cyberbullying perpetration and victimization while controlling for traditional bullying perpetration and victimization. *Aggress Violent Behav* 2024; 74: 101886.
7. Shapka JD, Maghsoudi R. Examining the validity and reliability of the cyber-aggression and cyber-victimization scale. *Comput Hum Behav* 2017; 69: 10-7.
8. Anuroj K, Pittayaratstian N. Validity and reliability of cyber-aggression perpetration and victimization scale: Thai version. *J Psychiatr Assoc Thailand* 2019; 64(1): 45-60.
9. Atsariyasing W, Foongsathaporn C, Ayudhaya QDN, Vasupanrajit A, Chanpen S, Apinuntavech S, et al. Prevalence of cyberbullying and its associations with unsafe online behaviors, social media addiction, and psychosocial problems among 7th–9th grade students. In: Proceedings of the 66th Annual Meeting of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry; 2019.
10. Sombat T. Report on a survey of student bullying problems. Chiang Mai: Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chiang Mai University; 2006.
11. Thomas HJ, Scott JG, Coates JM, Connor JP. Development and validation of the bullying and cyberbullying scale for adolescents: a multi-dimensional measurement model. *Br J Educ Psychol* 2019; 89(1): 75-94.
12. Asanjarani F, Arslan G, Ghezelsefio M, Akbari F. Psychometric properties of the Persian version of bullying and cyberbullying scale for adolescents (BCS-A) in Iranian students. *Educ Dev Psychol* 2024; 41(1): 91-105.
13. Özbey H, Başdaş Ö. Psychometric properties of the Turkish version of the bullying and cyber bullying scale for adolescents (BCS-A). *Psychiatry Res* 2020; 289: 112994.
14. Santhoso FH, Marvianto RD, Purwanto B. An adaptation and validation of the Indonesian version of the bullying and cyberbullying scale for adolescents. *Gadjah Mada J Psychol* 2023; 9(1): 21-37.
15. World Health Organization. Adolescent health in the South-East Asia Region [Internet]. 2019 [cited 2021 June 6]. Available from: <https://www.who.int/southeastasia/health-topics/adolescent-health>.
16. Comrey AL, Lee HB. A first course in factor analysis. 2nd ed. Hillsdale (NJ): Lawrence Erlbaum Associates; 1992.
17. Polit DF, Beck CT. The content validity index: are you sure you know what's being reported? Critique and recommendations. *Res Nurs Health* 2006; 29(5): 489-97.
18. Polit DF, Beck CT, Owen SV. Focus on research methods: is the CVI an acceptable indicator of content validity? *Res Nurs Health* 2007; 30(4): 459-67.
19. Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE. Multivariate data analysis. 8th ed. Hampshire: Cengage Learning EMEA; 2019.
20. Ammar M. Bullying & cyberbullying scale for adolescents (BCS-A): validation and psychometric properties in an Egyptian

sample. Psychol Educ 2021; 58: 224-30.

21. Olweus D. Revised Olweus bully/victim questionnaire (OBVQ) [Internet]. Washington (DC): American Psychological Association; 2006 [cited 2024 Jun 6]. Available from: <https://doi.org/10.1037/t09634-000>.
22. Rigby K. Peer victimisation at school and the health of secondary school students. Br J Educ Psychol 1999; 69(1): 95-104.
23. Shaw T, Dooley JJ, Cross D, Zubrick SR, Waters S. The forms of bullying scale (FBS): validity and reliability estimates for a measure of bullying victimization and perpetration in adolescence. Psychol Assess 2013; 25(4): 1045-57.